

# The Chevron Enjoy Science Newsletter

[www.enjoy-science.org](http://www.enjoy-science.org)

[enjoyscience@kenan-asia.org](mailto:enjoyscience@kenan-asia.org)



โครงการเชฟรอน สนุกวิทย์ พลังคิดเพื่ออนาคต ร่วมขับเคลื่อน “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” หรือ PLC เพื่อขนานรับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยได้นำแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้เพื่อพัฒนาครูไทย

## เชฟรอน สนุกวิทย์ฯ มุ่งพัฒนาครูไทยผ่านการขับเคลื่อน “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ”

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษานั้นถือเป็นหนึ่งในภารกิจหลักและภารกิจสำคัญที่ทางโครงการเชฟรอน สนุกวิทย์ พลังคิด เพื่ออนาคต ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้นั้น คือครูต้องมีทักษะการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถสร้างความเข้าใจให้เด็กสามารถคิดวิเคราะห์เป็น และประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้อ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันของพวกเขาได้

วิธีการพัฒนาครูภายใต้โครงการเชฟรอน สนุกวิทย์ฯ นั้นมีอยู่หลายรูปแบบ เริ่มตั้งแต่การจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ การพัฒนาครูที่เลี้ยงทางวิชาการที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการสอนมาให้คำแนะนำแก่ครูในการปรับการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกระตุ้นความสนใจเด็ก การตรวจสอบความเข้าใจเด็ก การให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเองจากกิจกรรมและการทดลองที่นำอุปกรณ์และวิธีการจัดการเรียนรู้จากโครงการฯ ไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการติดตามว่าเด็กเรียนรู้ได้เพิ่มขึ้นอย่างไร ประเมินผลและแบ่งปันองค์ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้อะหว่างครูด้วยกันอย่างต่อเนื่อง

สำหรับแนวคิดเรื่องชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC นั้น ในปัจจุบันยังเป็นเรื่องใหม่ของครูไทย และกำลังเข้ามามีบทบาทที่สำคัญต่อกระบวนการพัฒนาครูในประเทศไทย PLC เป็นแนวคิดที่ปรับมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ในการบริหารองค์กรที่เชื่อว่า การทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกันนั้นจะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต ในส่วนของภาคการศึกษาเองนั้น ทั้งประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้ส่งเสริมการนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ แต่อาจมีชื่อเรียกที่ต่างกันไป โดยต่างมีความเชื่อร่วมกันว่า วัฒนธรรมการเรียนรู้ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนของครู และสร้างผลลัพธ์ที่ดีขึ้นให้แก่นักเรียน

ในประเทศไทย สถาบันคุรุพัฒนาภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมและสนับสนุนแนวคิด PLC เพื่อให้ครูนำไปปฏิบัติใช้ โดยหนึ่งในนโยบายสำคัญในการสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของครูต่อ PLC ก็คือการเปิดโอกาสให้ครูใช้รายงานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากกระบวนการ PLC เพื่อยื่นประกอบการขอเลื่อนวิทยฐานะได้ โดยครูจะต้องเข้าร่วมการประชุม PLC จำนวน 50 ชั่วโมงหรือมากกว่าเป็นเวลา 5 ปีติดต่อกัน โดยข้อมูล

และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ยื่นต่อกระทรวงศึกษาธิการนั้น ต้องสะท้อนถึงสิ่งที่ครูได้เรียนรู้ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ดร. เกศรา อมรวิวัฒน์ ผู้จัดการอาวุโสด้านการพัฒนาสะเต็มศึกษาภายใต้โครงการเชฟรอน สนุกวิทย์ฯ ได้กล่าวถึงรูปแบบการสร้าง PLC ภายใต้โครงการฯ ว่าโครงการฯ ได้ขนานรับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยนำแนวทางในการส่งเสริม PLC ของสถาบันคุรุพัฒนามาใช้ โครงการฯ ได้เริ่มจัดอบรมให้ครูรู้จักใช้เทคนิควิธีในการจัด PLC ที่มีประสิทธิภาพ และสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายใต้โครงการฯ ไปแล้วมากกว่า 60 เครือข่าย โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วมประมาณกว่า 500 โรงเรียนทั่วประเทศ วิธีการสำคัญที่โครงการนำมาใช้ ก็คือการเปิดชั้นเรียน หรือ Open Classroom เพื่อให้ครูร่วมกันอภิปรายถึงผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่สังเกตเห็น ครูจะตั้งเป้าหมายในการปรับปรุงบทเรียน วางแผนบทเรียนร่วมกันและเยี่ยมชมห้องเรียนของกันและกัน สังเกตการณ์และสะท้อนถึงวิธีที่นักเรียนเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับปรุงบทเรียนและกระบวนการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ผลลัพธ์ที่สำคัญที่โครงการฯ ได้จากการสร้าง PLC ได้แก่ ครูเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของ PLC ว่าจะเป็นหนทางหนึ่งทีครูสามารถรวมตัวเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาและหาทางออกเรื่องการเรียนรู้ของนักเรียนที่พบเหมือนกันได้ อีกทั้งยังช่วยเติมพูนทักษะการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

คุณครูกานต์พิชชา จุชวานา หัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์จากโรงเรียนบางกระบือพิทยาคม จังหวัดพิษณุโลกกล่าวถึงผลลัพธ์เชิงบวกที่ได้รับหลังจากเข้าร่วมอบรมด้าน PLC กับโครงการฯ ว่า “ก่อนหน้านี้ มักคิดกิจกรรมใหม่ๆ ที่จะนำมาสอนเด็กไม่ค่อยได้มากนัก แต่หลังจากได้ร่วมกิจกรรม PLC แล้ว การแลกเปลี่ยนวิธีการสอนและถกถึงปัญหาที่มักพบบ่อยในชั้นเรียนของตนกับครูท่านอื่นๆ จากโรงเรียนอื่น ทำให้ได้แนวคิดใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์กิจกรรมให้แก่เด็กมากขึ้น นอกจากนี้ การวางแผนการสอนร่วมกัน ก็ได้ปรับเปลี่ยนกลวิธีการสอนในห้องเรียนของตนจนทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้นอีกด้วย โดยพบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นกว่าเดิม

การนำ PLC ไปใช้ ไม่เพียงแต่ช่วยให้ครูสามารถช่วยแก้ปัญหาของตนเองได้เท่านั้น แต่ยังสามารถแก้ปัญหาทางโครงสร้างของการศึกษาไทยได้หลายอย่าง

ประการแรก PLC เปลี่ยนวิธีคิดแก้ปัญหาจากการรวมศูนย์ไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วม PLC เปิดโอกาสให้ครูเริ่มที่จะรวมกลุ่มและแก้ปัญหาที่ประเมินว่าสำคัญเป็นการให้อำนาจและให้ครูเห็นความสำคัญของตนเองว่ามีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของนักเรียนโดยตรงและให้โอกาสครูได้พิสูจน์ตัวเองว่าหากครูร่วมมือกัน เขาสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับระบบการศึกษาของไทยได้

ประการที่สอง PLC ช่วยเสริมสร้างแนวคิดในการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกันและสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน ครูจะทำงานเป็นกลุ่มเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนและแก้ไขปัญหาที่พบภายในโรงเรียนและหาแนวทางแก้ไขร่วมกันว่าการสอนของพวกตนต้องปรับเปลี่ยนหรือไม่ อันจะทำให้ครูพัฒนาความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ด้วยความร่วมมือกันซึ่งเป็นการรวมตัวในลักษณะเดียวกันกับวิชาชีพหมอ หรือวิศวกร

ประการที่สาม PLC สามารถช่วยแก้ไขปัญหของโรงเรียนขนาดเล็กกว่า 15,000 แห่งในประเทศไทย ที่ครูอาจจะไม่แม่นยำด้านเนื้อหาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยครูจากโรงเรียนอื่นๆ ในพื้นที่เดียวกัน สามารถเข้าเยี่ยมสังเกตห้องเรียนและช่วยเหลือกันในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนได้

สุดท้าย PLC เน้นไปที่ผลลัพธ์ของนักเรียน เดิมครูใช้งานวิจัยที่อาจไม่มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนในการยื่นขอเลื่อนวิทยฐานะ แต่ PLC เน้นให้ครูใช้การเปลี่ยนแปลงของผลลัพธ์นักเรียนเป็นเป้าหมายสำคัญในการสะท้อนความก้าวหน้าในการพัฒนาทางวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการต่อยอดความมุ่งมั่นของโครงการฯ ในการส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรในภาคการศึกษาไทย

### เสียงตอบรับจากคุณครูผู้ผ่านการมีส่วนร่วมในโครงการในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ



นายสาธิต วรรณพ หรือครูโจ ครูวิทยาศาสตร์จากโรงเรียนตะกั่วป่าเสนาคุณ จ.พังงา เป็นหนึ่งในครูที่ได้เข้าร่วมอบรมกับโครงการเซฟรอน สนุกวิทยาฯ มาตั้งแต่โครงการเริ่มก่อตั้ง ปัจจุบัน ครูโจเป็นครูผู้นำของโครงการฯ และได้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาครูกับโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง ด้วยเล็งเห็นถึงความสำคัญที่ว่าครูจะต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบันที่ครูไม่ใช่มีหน้าที่แค่เพียงสอนเท่านั้น แต่ต้องสร้างให้เด็กมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 กระตุ้น และสร้างแรงจูงใจให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ใฝ่รู้แบบคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาเป็น

หนึ่งในกิจกรรมพัฒนาครูที่ครูโจได้เข้าร่วมเมื่อเร็วๆ นี้ ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC ซึ่งครูโจได้สะท้อนถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการอบรมว่า “แม้ว่าผมจะเข้าร่วมกับโครงการฯ และเป็นครูวิทยากรของโครงการฯ มาโดยตลอด แต่ยังพบปัญหาในการสอนเพราะครูคนเดียวคงไม่สามารถมองเห็นห้องเรียนได้อย่างรอบด้าน ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ในทุกจุด ปัญหาหนึ่งที่ผมต้องการหาคำตอบเป็นพิเศษคือเด็กไม่สามารถเขียนรายงานสรุปจากสิ่งที่ได้พบจากการทดลองผ่านการสอนในห้องเรียนได้ ซึ่งยังคงเป็นความท้าทายที่ยังคงเผชิญอยู่”

ณ เวลานั้น ได้มีกิจกรรม PLC ของโครงการฯ เข้ามาพอดี ครูโจจึงใช้โอกาสนั้นได้เปิดห้องเรียนและเชิญครูที่เลี้ยงทางวิชาการและทีมวางแผนการสอนจากโครงการฯ ให้เข้ามาร่วมสังเกตชั้นเรียนและวิธีการสอนเพื่อขอคำแนะนำว่าการสอนจะต้องมีการปรับปรุงในจุดไหนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนพร้อมสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นรายงานได้

“การสังเกตชั้นเรียนแบบ PLC เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายใต้โครงการฯ นั้น มีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน ในห้องจะมีครูผู้สอนและครูผู้วางแผนการสอน ครูผู้สังเกต และผู้เชี่ยวชาญ ที่จะนั่งตามโต๊ะนักเรียนและจุดที่สำคัญเพื่อช่วยกันสังเกต จดบันทึกคำถามของครูและปฏิบัติยาโต้ตอบของเด็กต่อครูระหว่างทำกิจกรรมในกลุ่มอย่างละเอียด ภายหลังจากจบการสังเกตชั้นเรียน ผู้ร่วมสังเกตทุกคนจะนำผลการบันทึกนั้นไปสะท้อนให้แก่ผู้สอนโดยวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนจะมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสำคัญ ไม่ได้มุ่งเป้าไปที่ครูโดยตรง ซึ่งการสะท้อนจะมีกระบวนการที่เป็นรูปธรรมและมีหัวข้อแนะนำในการสะท้อนเพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ”

ครูโจถึงท้ายถึงสิ่งที่จะทำให้กระบวนการ PLC สัมฤทธิ์ผลไว้ว่า “ครูต้องเชื่อมั่นในกระบวนการสะท้อนที่ชัดเจน และเปิดใจรับฟังถึงการสะท้อนในการสอนของตนเอง อีกทั้งรูปแบบและหัวข้อในการสะท้อนที่สร้างสรรค์นั้น จะทำให้กระบวนการ PLC แสดงผลลัพธ์ที่ดี และช่วยครูจัดปัญหาต่างๆ ได้จากคำแนะนำโดยครูท่านอื่นๆ ผู้เชี่ยวชาญ และทีมวางแผนการสอนจากโครงการฯ แม้ว่าผมจะแก้ไขไม่ได้เร็วนักหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงและวิธีการสอน เพราะการปรับเปลี่ยนต้องอาศัยเวลา เพื่อให้ทั้งครูและเด็กหากระบวนการสร้างความเข้าใจต่อบทเรียนไปด้วยกันอย่างเหมาะสม”

ปัจจุบัน มีครูที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม PLC ไปแล้วกว่า 2,760 คน จาก 569 โรงเรียนทั่วประเทศ โดยในปีนี้โครงการเซฟรอน สนุกวิทยาฯ ตั้งเป้าให้ครูจำนวนมากกว่า 1,200 คน ได้เข้าถึงการเรียนรู้ในกิจกรรม PLC เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมความแข็งแกร่งให้แก่ชุมชนการเรียนรู้ในภาคการศึกษาไทยต่อไป

### KEEP IN TOUCH:

➤ [www.enjoy-science.org](http://www.enjoy-science.org)

➤ [enjoyscience@kenan-asia.org](mailto:enjoyscience@kenan-asia.org)

f [Kenan Institute Asia](https://www.facebook.com/KenanInstituteAsia)